

Od redakcji

Joanna Kotakowska

Redaktor prowadząca nr 10

Oddajemy w Państwa ręce aktualny numer czasopisma „Biblioteka i Edukacja”, którego tematyka skupia się wokół zagadnień związanych z kształceniem dzieci poprzez zabawę, przy wykorzystaniu literatury w różnych obszarach edukacyjnych, nie tylko w bibliotece. W bieżącym numerze opublikowano 19 tekstów w działach: artykuły, działalność edukacyjna bibliotek, sprawozdania i wydarzenia oraz rekomendacje.

Pragniemy podziękować Profesorowi Janowi Rajmundowi Paśko - dydaktykowi chemii, profesorowi Uniwersytetu Pedagogicznego im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie, Małopolskiej Wyższej Szkoły Ekonomicznej w Tarnowie, z zamiłowania fotografowi, który w tym roku obchodzi jubileusz 50-lecia pracy naukowej. Dzięki publikacji jego autorstwa nasze czasopismo zostało wzbogacone o artykuł *Przełamanie dydaktyczne w polskich czasopismach fotograficznych okresu międzywojennego*. Autor zaprezentował pisma, które ukazywały się w tym okresie oraz omówił przełamanie edukacyjne periodyków, a także treści poruszane na ich łamach z zakresu chemii, fizyki i krajoznawstwa.

W tekście Edyty Kosik pt. *Metody pracy z czytelnikiem w bibliotece dziecięcej sposobem na rozbudzenie zainteresowań czytelniczych* zostały przedstawione sposoby pracy z czytelnikami oraz typologie metod pracy. Zaprezentowano wybrane metody: konkursy, głośne czytanie oraz akcje i imprezy biblioteczne wraz z przykładami, m.in.: konkursy „W świecie powieści Marty Fox” i „W krainie fantazji”, Nowohucki Dzień Głośnego Czytania, akcję czytelniczą: „Czytam Sobie w Bibliotece” oraz Pikniki Literackie organizowane w Płocku. Odbiorcami akcji „Czytam Sobie w Bibliotece” są dzieci w wieku 5-8 lat, a jej celem jest zachęcanie do samodzielnego czytania. W przedsięwzięciu uczestniczy 900 bibliotek, które korzystają z materiałów wydawnictwa Egmont z serii „Czytam Sobie”. Z kolei Pikniki Literackie organizowane są w formie festynów na wolnym powietrzu, w ramach których uczestnicy zapoznają się z twórczością wybranych pisarzy np. Wandy Chotomskiej, Jana Brzechwy, Joanny Papuzińskiej.

Anna Sidorczuk i Elżbieta Kierejczuk z Politechniki Białostockiej w artykule *Promocja i kształtowanie wizerunku biblioteki przez edukację dzieci w bibliotece naukowej* ukazały istotę edukacji czytelniczej i medialnej prowadzonej już od najmłodszych lat. Kształcenie dzieci w tym zakresie w szkole podstawowej przygotowuje je do roli czytelnika. W tekście autorki przedstawiły przykłady bibliotek naukowych, które prowadzą edukację dla najmłodszych. W ten nurt wpisują się działania Biblioteki Dolnośląskiej Szkoły Wyższej z Wrocławia, gdzie została zorganizowana świetlica środowiskowa oraz Biblioteki Politechniki Poznańskiej, w której powstała strefa malucha.

Agnieszka Folga i Joanna Kotakowska w publikacji *Udział Biblioteki Głównej Uniwersytetu Pedagogicznego im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie w działalności uniwersytetów dla dzieci* nawiązały do koncepcji powstania Uniwersytetów Dziecięcych na świecie oraz w Polsce, a także zaprezentowały przykłady uczestnictwa Biblioteki Głównej Uniwersytetu Pedagogicznego w zajęciach Uniwersytetu Dzieci i Rodziców Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie oraz Wadowickiego Uniwersytetu Dzieci.

W artykule Aleksandry Więk pt. *Kształtowanie kultury czytelniczej: rola biblioteki* podkreślono, że właściwie wykształcona kultura czytelnicza stanowi wartość w funkcjonowaniu społecznym jednostki, dlatego ważne jest jej rozpoczęcie i kształtowanie we wczesnym okresie rozwoju. Istotną rolę w tym procesie pełnią bibliotekarze, którzy wspomagają dzieci w edukacji czytelniczej. W tekście przedstawiono stan badań nad kulturą czytelniczą oraz określono znaczenie książki w rozwoju kompetencji czytelniczych najmłodszych, a także omówiono rolę biblioteki w inicjacji literackiej dziecka, zwracając uwagę na metody i formy animacji czytelnictwa dziecięcego.

W publikacji Barbary Krasieńskiej *Rola wizualnych przekazów informacji w docieraniu do najmłodszych czytelników* poruszone zostały problemy recepcji u dzieci, sposobu odbierania bodźców, atrakcyjności wizualnego przekazu, roli obrazu w procesie dydaktycznym, wizerunku biblioteki oraz wartości aktywnego uczestnictwa dzieci w przyswajaniu wiedzy i informacji. Zaprezentowane zostały również przykłady wybranych materiałów graficznych wykorzystanych podczas spotkań z najmłodszymi czytelnikami.

Natomiast Katarzyna Mól w artykule *Gra biblioteczna jako forma promocji i narzędzie komunikacji z młodym użytkownikiem* zaznaczyła, że gra jest coraz częściej wykorzystywana w działalności bibliotecznej jako forma promocji czytelnictwa oraz biblioteki. Autorka opisała projekty gier zrealizowane i zorganizowane w Miejskich Bibliotekach Publicznych lub przy ich współudziale w Bochni, Chrzanowie, Tczewie i Krakowie.

Piotr Milc w publikacji *Biblioteka naukowa (także) dla najmłodszych* przedstawił projekt Nocy Naukowców, w którym biorą udział biblioteki naukowe. W 2014 i 2015 roku Biblioteka Główna Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie włączyła się do uczestnictwa w przedsięwzięciu i zaprosiła najmłodszych. Warsztaty zorganizowane dla dzieci w młodszym wieku szkolnym zatytułowano „Tajemniczy świat biblioteki”.

W dziale „Działalność edukacyjna bibliotek” Justyna Mroczek-Duda w tekście pt. *Zabawy wokół tekstu poetyckiego w profilaktyce logopedycznej dzieci w wieku przedszkolnym na przykładzie wiersza J. Brzechwy „Kwoka”* porusza kwestię wykorzystania utworów literackich w pracy logopedy. W artykule przedstawiono przykłady ćwiczeń: słownikowych i frazeologicznych, logorytmicznych, artykulacyjnych, fonacyjnych, oddechowych oraz słuchowych. Autorka zaakcentowała, że głównym zadaniem grupowych zajęć logopedycznych jest wspomaganie rozwoju komunikacji i stymulowanie rozwoju poznawczo-językowego.

Aleksandra Koman w artykule *Biblioteczne warsztaty nauki języka włoskiego dla dzieci - nauka poprzez zabawę* przedstawiła imprezy kulturalne zorganizowane dla dzieci w Bibliotece Głównej Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie, koncentrując się na Tygodniu z Kulturą Włoską, a szczególnie na zajęciach języka włoskiego dla dzieci w wieku przedszkolnym. Najmłodszy poznawali nazwy zwierząt oraz kolorów poprzez zabawę na Boblesach - klockach, które aktywują pamięć językową. Eksperymentalna lekcja została przygotowana przez Zakład Języka i Kultury Włoskiej Uniwersytetu Pedagogicznego oraz studentów II roku pod opieką dr Katarzyny Woźniak, z udziałem Klubu „Pod wrażeniem” oraz Klubu dla Rodziców i Dzieci „Sztamka”.

Maria Stachnik w publikacji *Biblioteka Uniwersytecka Valladolid - historia i współczesność* zaprezentowała Bibliotekę Uniwersytetu w Valladolid wraz z jej zbiorami oraz elektronicznymi źródłami dostępu do informacji. Ponadto przedstawiła trzy biblioteki wchodzące w skład Biblioteki Uniwersyteckiej: Bibliotekę Reina Sofia, Bibliotekę Historyczną Santa Cruz, Bibliotekę Campusu Miguel Delibes, a także Centrum Dokumentacji Europejskiej.

W relacji Barbary Mleko, Jadwigi Tłaki, Aleksandry Więk oraz Grzegorza Koźmy pt. *Z wizytą w chorwackich bibliotekach* zostały przedstawione: Biblioteka Uniwersytetu w Zadarze oraz Biblioteka Uniwersytetu w Splicie. Ponadto omówiono działalność Biblioteki Naukowej w Zadarze, która jest pod względem wielkości i wartości zbiorów drugą biblioteką w Chorwacji.

Małgorzata Zmitrowicz i Maciej Weryho w artykule *Szkolenia z zakresu elektronicznych źródeł informacji dla studentów Wydziału Kultury Fizycznej, Zdrowia i Turystyki Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy* oprócz zagadnień poruszanych podczas standardowych szkoleń bibliotecznych, skupili się na wykorzystaniu technologii informacyjnych w docieraniu do naukowych publikacji dostępnych online. Autorzy szczegółowo omówili te elementy szkolenia, które stanowią wyszukiwarki internetowe: Base (Bielefeld Academic Search Engine) oraz Google Scholar wraz z różnicami w zakresie ich wykorzystywania do poszukiwań materiałów naukowych.

W sprawozdaniu *V Wrocławskie Spotkania Bibliotekarzy, Wrocław, 15-16 września 2016* Ewa Piotrowska zrelacjonowała przebieg piątej konferencji zorganizowanej w Centrum Wiedzy i Informacji Naukowo-Technicznej Politechniki Wrocławskiej przy współudziale Instytutu Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa Uniwersytetu Wrocławskiego. Wśród uczestników spotkania znaleźli się także goście

zagraniczni. Patronat medialny objęły: EBIB, Korporacja Bibliotekarzy Wrocławskich oraz Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich. Spotkanie poprzedziła prekonferencja WSB Technologie, podczas której firmy powiązane z działalnością bibliotek zaprezentowały swoje produkty.

Kolejne sprawozdanie, którego autorami są Barbara Kasińska oraz Piotr Milc zawiera relację z ogólnopolskiej konferencji naukowej *Czytelnicy - zasoby informacji i wiedzy. Tradycja i przemiany w czasach kultury cyfrowej i Internetu (Lublin 6–7 października 2016 r.)*. Organizatorami wydarzenia byli: Instytut Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa oraz Biblioteka Główna Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie. Do uczestnictwa w spotkaniu zostali zaproszeni badacze z obszaru bibliologii i informatologii oraz przedstawiciele innych dyscyplin, w tym: medioznawstwa, literaturoznawstwa, socjologii, antropologii, historii, archiwistyki oraz humanistyki cyfrowej. Ponadto w konferencji brali udział bibliotekarze, pracownicy ośrodków informacji, wydawcy, a także przedstawiciele firm z obszaru szeroko pojmowanych nowych technologii związanych z książką, informacją i kulturą.

Marzena Błach w relacji *Znaczenie wypożyczalni międzybibliotecznej w kontekście rozwoju usług elektronicznych* omówiła przebieg spotkania Seminarium Bibliotek Technicznych POLBIT, które zostało zorganizowane przez Bibliotekę Politechniki Łódzkiej w dniu 25 października 2016 r. Autorka zachęciła również do publikacji tekstów w 2017 roku w 12 numerze czasopisma „Biblioteka i Edukacja”, który stanie się platformą wymiany doświadczeń dla bibliotekarzy zainteresowanych tematyką zamówień międzybibliotecznych.

W dziale „Wydarzenia” zapraszamy do lektury relacji z Mikołajek zorganizowanych w dniu 12 grudnia 2016 roku na Uniwersytecie Pedagogicznym w Krakowie przez Bibliotekę Główną przy współudziale Zespołu Poligrafii oraz Instytutu Techniki. Uczelnię odwiedziły dzieci ze Szkoły Podstawowej w Zabierzowie oraz uczniowie II klasy Szkoły Podstawowej nr 5 w Krakowie. Zajęcia rozpoczęły się w bibliotece, gdzie najmłodszy poznali różnice kulturowe i normy zachowań obowiązujące na świecie. Następnie w Zespole Poligrafii uczniowie oglądali maszyny do drukowania, przycinania, bindowania i składania papieru. W dalszej kolejności w Instytucie Techniki uczestnicy spotkania zapoznali się z działaniem jednego z najnowocześniejszych robotów przemysłowych. Po zajęciach udekorowana została choinka, a mali goście spotkali się ze świętym Mikołajem, który wręczył im podarunki.

W dziale „Rekomendacje” Renata Ciesielska-Kruczek prezentuje serię *Biblioteczka „Poradnika Bibliotekarza”*, która ma za zadanie zainteresować dzieci i młodzież czytaniem. Autorka omawia wybrane przykłady należących do niej książek. Agnieszka Chamera-Nowak i Lidia Ippoldt - autorki książki *Bajka jak lekarstwo : zastosowanie bajkoterapii w terapii pedagogicznej*, przedstawiły typy bajek terapeutycznych, zasady terapii pedagogicznej, prowadzenie i organizację zajęć oraz przykłady scenariuszy zajęć dla dzieci w wieku przedszkolnym i wczesnoszkolnym.

W kolejnej publikacji Agaty Arkabus *Mam 6 lat i gonię świat. Poradnik dla bibliotekarzy i nauczycieli bibliotekarzy pracujących z sześciolatkami* bohaterem jest sześciolatek, zarazem uczeń i użytkownik biblioteki szkolnej. Ponadto książka zawiera część poświęconą gatunkom literackim wpływającym na kształtowanie osobowości dziecka oraz uzupełniona jest o przykładowe scenariusze zajęć.

Następna pozycja pt. *Teatr w bibliotece. Doświadczenia i praktyka* pod. red. Małgorzaty Pietrzak dotyczy zastosowania form teatralnych w działalności bibliotecznej, a druga publikacja tej samej autorki pt. *Rola teatru w edukacyjnej pracy bibliotekarza i nauczyciela* uczy rozumienia teatru i jego roli w edukacji artystycznej.

Ostatnia omawiana książka, także autorstwa Małgorzaty Pietrzak *Teatrzyk na cały rok : scenariusze spektakli teatralnych i ćwiczenia przeznaczone dla: amatorskich zespołów teatralnych, teatrzyków szkolnych, bibliotekarzy, polonistów, wszystkich lubiących bawić się w teatr* zawiera autorskie scenariusze z gotowymi inscenizacjami o różnorodnej tematyce.

Iwona Górny w tekście *Rocznik miłośników Małopolski* zarekomendowała czasopismo wydawane przez Małopolski Związek Regionalnych Towarzystw Kultury oraz Wojewódzką Bibliotekę Publiczną w Krakowie. Pismo porusza zagadnienia związane z patriotyzmem lokalnym, małymi ojczyznami, szukaniem korzeni rodzinnych, badaniem źródeł oraz historią przodków w regionie. W roczniku publikowane są teksty dotyczące historii, architektury, etnografii i języka, a także działalności instytucji kultury, biografie z regionu oraz wspomnienia, a ponadto prezentowane są materiały archiwalne. Redaktorem naczelnym periodyku jest prof. Zdzisław Noga, wykładowca Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie.

Serdecznie dziękujemy za pomoc oraz współpracę recenzentowi bieżącego numeru - dr Grażynie Lewandowicz-Nosal, będącej w składzie Rady Programowej „Poradnika Bibliotekarza” oraz dodatku „Świat Książki Dziecięcej”, a także w Radzie Naukowej „Guliwera. Czasopisma o Książce dla Dziecka”.

Dziękujemy także wszystkim autorom za nadesłane do numeru teksty. Czekamy na dalszą współpracę i zachęcamy do lektury.